

Församlingsinstruktion Håbo pastorat

Arbetsdokument 2025

UTKAST 2

Detta dokument är ett komplett utkast på ny församlingsinstruktion, det som ännu saknas är beskrivningen av dokumentets tillblivelse – detta skrivs sist.

Dela gärna dina tankar och synpunkter med arbetsgruppen, skanna följande QR-kod med din mobiltelefons kamera och besök den adress som kommer upp:

Det går också att för hand skriva in följande adress i en webbläsare:

<https://forms.office.com/e/SRGnSqr69i>

Innehållsförteckning

Inledning	1
Omvärldsbeskrivning och -analys.....	1
Inledning	1
1. Befolkningsutveckling och medlemsstruktur	1
2. Livsvillkor och hushållsstruktur	1
3. Sociala förhållanden och samhällsstruktur	1
4. Digitalisering och samhällstrender	2
5. Ideellt engagemang	2
Församlingarna	3
Slutsats	4
Pastoralt program	5
Inledning	5
Gudstjänst	5
Undervisning.....	6
Diakoni.....	6
Mission.....	7
Prioriterade områden för Håbo pastorat.....	8
Barn och ungdom (2026)	8
Ideella medarbetare (2027)	8
Kommunikation (2028).....	8
Diakoni (2029).....	8
Obligatoriska uppgifter	9
Behov av ytterligare språk för att fullgöra den grundläggande uppgiften	9
Barnperspektivet	9
Gudstjänstliv	9
Nattvardsfirande.....	9
Konfirmandhandlingsplan.....	9
Telefonsjälavården.....	9
Ansvarsfördelning mellan pastorat och församling	9
Obligatorisk kyrkomusikertjänst.....	9

Inledning

Håbo pastorat är en del av Uppsala stift och består av fyra församlingar: Kalmar-Yttergrans -, Övergrans-, Hågeby- samt Skoklosters församling.

Håbo pastorats vision är: Nära Kristus och nära människor i hela Håbo.

Här kommer en beskrivning att finnas om framtagandet av denna reviderade församlingsinstruktion.

Församlingsinstruktionen ska revideras vart fjärde år.

Omvärldsbeskrivning och -analys

Inledning

Håbo pastorat befinner sig i ett samhälle i snabb förändring, präglad av stark befolkningstillväxt, ökad individualisering och digitalisering, samt ökande social komplexitet. Denna omvärldsanalys syftar till att tydliggöra vilka yttre förhållanden som påverkar pastoratets möjlighet att fullgöra sin grundläggande uppgift: att fira gudstjänst, bedriva undervisning, utöva diakoni och verka i mission.

1. Befolkningsutveckling och medlemsstruktur

Håbo kommun har idag närmare 23 000 invånare. Pastoratet präglas av stark inflyttning, framför allt av unga barnfamiljer. Kalmar-Yttergran, som omfattar centralorten Bålsta, hyser cirka 80 procent av befolkningen. Trots detta ökar andelen icke-medlemmar successivt, och år 2024 är medlemsfrekvensen 54 procent, ned från 59 procent år 2020. Medlemmarna håller på att bli en minoritet i lokalsamhället.

Koppling till prioriterade områden och uppgiften: Detta understryker vikten av att utveckla kommunikationsstrategier för att synliggöra kyrkans roll i samhället samt ett fördjupat fokus på mission.

2. Livsvillkor och hushållsstruktur

Två tydliga hushållstyper präglar pastoratet: barnfamiljer och ensamhushåll. Ensamhushållen har ökat kraftigt det senaste decenniet, vilket kan signalera både självvald livsstil och ofrivillig ensamhet. Detta ställer krav på församlingens diakonala och gemenskapsbyggande arbete.

För barnfamiljerna är livspusslet ansträngt, inte minst på grund av att en majoritet av de förvärvsarbetande pendlar ut ur kommunen. Det gör det svårt att delta i regelbundna aktiviteter.

Koppling till prioriterade områden och uppgiften: Stärker behovet av anpassade verksamheter för barn och ungdomar, samt en tydlig diakonal närvaro för att möta ensamhet och stress.

3. Sociala förhållanden och samhällsstruktur

Håbo är en socioekonomiskt välbärgad kommun med låg arbetslöshet och få bidragsberoende i jämförelse med andra kommuner. Dock är utbildningsnivån relativt låg. Arbetslösheten har däremot ökat och det är fler som har större ekonomiska problem nu än för fyra år sedan. Det finns rapporter om social problematik som ännu inte syns tydligt i statistiken: drogproblem

bland ungdomar, segregation samt infrastruktur som inte hinner i kapp befolkningsökningen. Den psykiska ohälsan har en ökande trend både bland barn och vuxna.

Koppling till prioriterade områden: Pastoratets diakonala engagemang och samverkan med samhällsaktörer är centrala för att förebygga utanförskap.

4. Digitalisering och samhällstrender

De globala megatrenderna – urbanisering, digitalisering, sekularisering och individualism – påverkar även Håbo. Många tillbringar en stor del av sina liv på internet. Detta skapar nya möjligheter och krav på kyrkans närvaro på digitala plattformar, och på att vara relevant i människors vardagliga sammanhang och existentiella frågor. Kyrkan får inte glömma den grupp människor som inte har tillgång till internet.

Koppling till prioriterade områden: Kommunikationen måste vara strategisk och nåbar i digitala miljöer för att vara relevant.

5. Ideellt engagemang

Undersökningar visar att upp till 10 procent av befolkningen i landet kan tänka sig att engagera sig ideellt i Svenska kyrkan. I Håbo pastorat motsvarar det ca 2 300 personer. Pastoratet har redan idag ett betydande ideellt engagemang men har möjlighet att utveckla detta ytterligare. Nyckeln ligger i att bygga strukturer för handledning, delaktighet och kortare insatser anpassade till olika livssituationer.

Koppling till prioriterade områden: Satsningen på ideella medarbetare måste fortsätta och fördjupas som ett sätt att öka både pastoratets vitalitet och förankring i samhället.

Församlingarna

Häggeby församling är en landsbygdsförsamling och firar regelbundet gudstjänster i Häggeby kyrka. Kyrkan är från slutet av 1100-talet och den enda i pastoratet med en kyrktupp. Församlingshemmet Häggebygården ligger strax intill. Både kyrkan och Häggebygården ligger geografiskt mitt i församlingen där de olika verksamheterna sedan länge är en naturlig del av lokalsamhället.

Häggeby kyrkliga syförening är pastoratets enda syförening (över 100 år gammal) är ett exempel på lokalt engagemang som gör goda insatser i både församlingen och pastoratet. Det gäller även Häggeby Skol- och bygdemuseum.

Församlingen har sedan länge haft en stadigt ökad inflyttning som väntas fortsätta öka i nära framtid. Prioriteringarna lokalt har förutom fira gudstjänst och mässa även fokuserat på barnverksamhet och lokal diakoni, som tex soppluncher och barnkör. Över tid har även sinnesrogudstjänster firats.

Församlingen är och vill fortsätta vara ett kitt mellan människor i Häggeby med stolthet som kyrka och till glädje för en levande bygd.

Kalmar-Yttergrans församling är den mer stadsliknande församlingen.

I Kyrkcentrum hittar vi Magdalenakyrkan (1985), en kyrka av det modernare slaget, där högmässa firas regelbundet. En stor del av pastoratets verksamhet sker i Kyrkcentrum och Magdalenakyrkan, här finns även pastoratets kansli. Kyrkcentrum blir därmed ett slags centrum för pastoratet.

Norr om Bålsta samhälle ligger Yttergrans kyrka (1100-talet), vilken är Uppsala stifts minsta kyrka. Den används till största del som förrättningskyrka vid dop och vigslar. I Yttergran finns även pastoratets begravningskapell (1954) där de flesta begravningar sker, både kyrkliga och borgerliga.

Under läsårets terminer brukar veckomässor firas i Magdalenakyrkan.

Kalmar kyrka (1100-talet) har blivit ”kyrkan mitt i byn”, då den ligger mitt i ett bostadsområde. I den firas regelbundna gudstjänster.

Skoklosters församling omfattar områdena Slottsskogen, Söderskogen, Lugnet och Idealbyn, vilka består av villabebyggelse, flerfamiljshus, friliggande gårdar och småbyar.

Skoklosters kyrka, uppförd på 1200-talet, ligger i omedelbar närhet till Skoklosters slott – ett kulturhistoriskt betydelsefullt område som under sommarmånaderna lockar många besökare och turister. Församlingen har ett aktivt gudstjänstliv med firande av högmässa i stort sett varje söndag. Skoklosters kyrka används även frekvent för konserter och musikevenemang. Vid möjlighet firas också friluftsgudstjänster vid Flasta kyrkoruin och Soldattorpet någon gång per år. Församlingen verkar aktivt för att kyrkan ska vara en naturlig del i den lokala identiteten.

I Klostergården, belägen där majoriteten av församlingens invånare bor, bedrivs en bred barn- och ungdomsverksamhet som formas utifrån befolkningsunderlagets behov. I dagsläget finns aktiviteter för barn och tonåringar samt emellanåt för vuxna.

Övergrans församling är den till ytan största i pastoratet. Församlingen består mestadels av glesbefolkad landsbygd med bykänsla.

Församlingen är en aktiv och växande församling som vilar på stolta traditioner.

Övergrans kyrka som är från 1100 talet har genomgått en omfattande restaurering och återinvigdes i maj 2014 av Ärkebiskop Anders Wejryd.

Kyrkan med sin vackra interiör, gör att den gärna väljs vid vigslar, men även för andra förrättningar.

Församlingen firar ett rikt och regelbundet gudstjänstliv och har ett gott samarbete med Övergrans bygdegårdsförening. Där församlingen under åren, i Trettondagshelgen, arrangerat och inbjudit till julgransplundring efter gudstjänsten med små och stora i kyrkan.

Även Hembygdsdagen som infaller första söndagen i september varje år, har församlingen och bygdegårdsföreningen samverkat väldigt fint.

För övrigt har församlingen hållit på traditionen att fira friluftsgudstjänst på Biskops Arnö varje sommar. På Biskops Arnö, där det en gång i tiden fanns ett gammalt kapell som pastoratet bekostat iordningställandet av platsen på.

<i>Statistik</i> 2024-12-31	Folkmängd	Kyrko- medlemmar	Icke medlemmar	Medlems- frekvens
<i>Häggeby</i>	613	363	250	59,2%
<i>Kalmar- Yttergran</i>	18 346	9 758	8 588	53,2%
<i>Skokloster</i>	2 284	1 244	1 040	54,5%
<i>Övergran</i>	1 746	1 038	708	59,5%
<i>Pastoratet totalt</i>	22 989	12 403	10 586	54,0%

Slutsats

Omvärlden ger både utmaningar och stora möjligheter för Håbo pastorat. Ett pastorat i tillväxt måste fråga sig hur den kan nå ut till människor som inte längre har kyrkan som en självklar del av livet, men som fortfarande bär på andliga och existentiella behov. Genom lokal närvaro, flexibilitet i verksamheterna, medveten kommunikation och ett generöst ideellt klimat kan pastoratet vara en bärande kraft i ett samhälle i förändring.

Pastoralt program

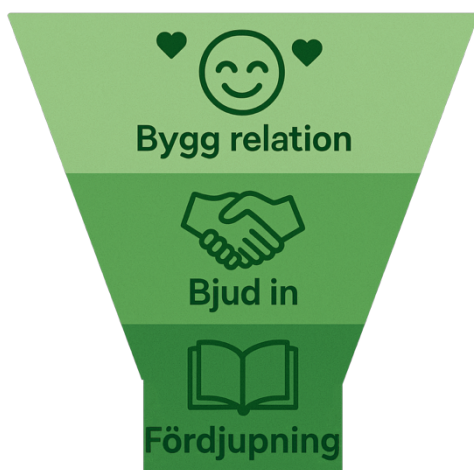
Inledning

Då gick Jesus fram till dem och talade till dem: »Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döp dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er. Och jag är med er alla dagar till tidens slut.»
- Matt 28:18 - 20

I missionsbefallningen får kyrkan sitt uppdrag: att döpa, lära och följa Jesus. I Svenska kyrkan uttrycks detta genom den grundläggande uppgiften – gudstjänst, undervisning, diakoni och mission.

I Håbo pastorat bär vi detta uppdrag genom våra kärnvärden: med **tillit** till Gud och varandra, i **samarbete** mellan alla som vill vara med, med **generositet** från Kristi källa, **respekt** för varje människa och **kvalitet** i allt vi gör. Så blir vårt pastorala program inte bara ord på papper, utan levd verklighet i vårt Håbo.

För att visualisera uppdraget använder vi bilden av en tratt. Tratten har en dubbel funktion - den visualiserar både hur vi bygger relationer och hur vi kan placera verksamheter utifrån deras tillgänglighet och krav på kyrkligt engagemang.

Bygg relation: Vi möter människor på bred front genom verksamheter som är naturligt tilltalande utan att kräva kyrkligt engagemang

Bjud in: Kontakten fördjupas genom mer strukturerade aktiviteter där deltagarna får chans att möta varandra och utforska livsfrågor

Fördjupning: Här finns gudstjänsten som kyrkans hjärta, tillsammans med verksamheter som erbjuder djupare andlig tillväxt

Samtidigt kan vi placera hela verksamheter i olika delar av tratten. Öppen småbarnsverksamhet hamnar högt upp eftersom den är brett tilltalande utan kyrkliga förkunskaper. Grupp för vuxenundervisning placeras i mitten då den kräver större intresse för tro men är fortfarande öppen för alla. Kyrkorådsarbete hamnar längst ner då det förutsätter medlemskap och djupare engagemang.

Det viktiga är att skapa naturliga kopplingar mellan nivåerna så människor känner sig välkomna att upptäcka mer. En besökare vid fredagsträffen kan bli nyfiken på vuxenundervisning och kanske senare börja fira gudstjänst regelbundet. Samtidigt är det helt naturligt att många stannar på den nivå där de först mötte kyrkan, och det är gott så.

Gudstjänst

”Jag blev glad när man sade till mig: Kom, vi skall gå till Herrens tempel.” – Ps 122:1

Kyrkan definieras teologiskt, och Svenska kyrkans teologi om kyrkan, enligt Kyrkoordningen, utgår från gudstjänstfirandet. Det är vad som definierar en församling. Gudstjänsten är helt central i kyrkans liv och alla kristna är kallade att fira den, därför står den tydligt i centrum för allt vad Håbo pastorat gör, oavsett om det är verksamheter högre upp eller längre ned i tratten.

Med ett tydligt centrum i Kristus och gudstjänstlivet behöver det inte dras upp gränser mot några tänkta på utsidan. Det är också ett förhållningssätt som är väl förankrat i svenskkyrklig tradition. Däremot finns risken att det växer fram ett "vi och dem" utan att "vi" inser det själva. Därför är det både viktigt och samtidigt en utmaning i att bygga en församlingsgemenskap där ett "vi" får finnas, men som välkomnar och innesluter den som söker gemenskap.

Gudstjänsten är ofta tryggt placerad längre ned i tratten, därför är det naturligt att byggandet av den gudstjänstfirande gemenskapen är ett långsiktigt projekt. Många behöver få hjälp att upptäcka vad mötet med Gud och församlingsgemenskapen kan betyda. Därför är det viktigt med täta band mellan verksamheter och gudstjänstliv, så det finns skäl för, och där så behövs, även "ursäkter" att komma till gudstjänst.

Undervisning

"... lär dem att hålla alla de bud jag har gett er." – Matt 28:

Dopet och undervisningen hör tätt samman. Undervisningen har därför en central plats i församlingslivet, eftersom att praktisera det kristna livet är ett ständigt lärande av Kristus exempel och undervisning.

De pedagogiska verksamheterna har vuxit fram sedan reformationen. Som följd av det har många verksamheter växt fram och prövats genom åren, många har kommit till kyrkans öppna verksamheter som barntimmar och förskolor genom åren och det har blivit en uppskattad kontaktyta som lett vidare in i minior- så väl som juniorverksamheter och så småningom konfirmation och ungdomsgrupper.

Vuxenpedagogiska verksamheter har också vuxit fram och blivit en omistlig del av församlingslivet.

Musiken har också en central och viktig roll att spela i undervisningen, både som undervisning och som praktik i kristen tro i sig själv. Den är också som en gemensam kontaktyta för människor att mötas och genom gemensamma intressen i sång eller instrument utvecklas både i musik och tro.

Undervisning är något som genomsyrar alla kyrkliga sammanhang, självklart är predikan så väl som konfirmationsundervisning sådant som det är lätt att associera till. Undervisning finns även med som inslag och del av t.ex. själavården.

Mängden och formen för undervisningen ser olika ut i olika verksamheter och hänger delvis samman med var i tratten man kan placera verksamheten. Gemensamt är att centrum för Håbo pastorat är Jesus Kristus och mötet med honom i gudstjänstfirandet.

Diakoni

Jesus sade: "Sannerligen, vad ni har gjort för någon av dessa minsta, det har ni gjort för mig." – Matt 25:40

Diakonin är kyrkans närvaro i människors liv: i glädje, sorg och utsatthet. Den bärs av kärlek och medmänsklighet, och följer Jesu exempel att se varje människa i hennes unika situation.

Uppgiften och uppdraget att verka diakonalt är en självklar del av det kristna livet och ges genom dopet och hör samman med Guds mission att rädda världen. Vi finner befallningen till diakoni i det dubbla kärleksbudet:

Du ska älska Herren, din Gud, av hela ditt hjärta och med hela din själ och med hela din kraft och med hela ditt förstånd, och din nästa som dig själv (Luk 10:27, 5 Mos 6:5, 3 Mos 19:18).

Som kristna tror vi på att Gud har skapat varje människa till sin avbild, och detta ger var och en ett omätligt värde och en värdighet. Denna utgångspunkt ska i alla lägen genomsyra hur människor bemöts i Håbo pastorats verksamheter och gudstjänstliv.

Diakoni är en kallelse till hela församlingen, eftersom varje kristen genom dopet får del av uppdraget att tjäna sin nästa. Så är det inte bara en praktisk resurs, det är ett uttryck för det allmänna prästadömet. Ideellt engagemang är en växande och avgörande del av Håbo pastorats arbete. Genom att ge av sin tid, sina gåvor och sin närvaro blir församlingsbor medskapare i kyrkans uppdrag att förmedla Guds kärlek i handling. Då får kyrkan kropp: *"Ty liksom kroppen är en och har många delar och alla de många kroppsdelarna bildar en enda kropp, så är det också med Kristus."* - 1 Kor 12:12

Församlingen behöver därför både strukturer som stödjer engagemanget, såsom handledning, tydliga uppdrag och uppskattning, och en kultur där varje insats ses som en del av kyrkans liv. När vi tillsammans bär kyrkans uppdrag, blir diakonin inte bara något vi gör, utan något vi är.

Diakonin genomsyrar verksamheter som i huvudsak kan ses som uttryck för gudstjänst, undervisning och mission. Diakonin innebär också egna verksamheter som bland annat själavårdande samtal, ideellt arbete, sociala mötesplatser, sorgegrupper och ekonomiska stödsamtal, så väl som samverkan med andra aktörer i närområdet.

Mission

Jesus sade: "Så älskade Gud världen att han gav den sin ende son, för att de som tror på honom inte skall gå under utan ha evigt liv." – Joh 3:16

Gud har en mission i vår värld, att rädda den, och den missionen är det kyrkans uppdrag att ansluta sig till. Kyrkans uppdrag är att lyssna efter var Guds Ande redan verkar och kallar församlingen till handling. Bara när kyrkan agerar i Guds Andes efterföljd, i Guds tjänst, får det hållbarhet och äkthet.

Mission utgör syftet och riktningen med verksamheten och gudstjänstlivet. Församlingarnas kommunikation om uppdraget och allt vad det innebär av gudstjänstliv och verksamheter utgör en viktig dimension av missionsuppgiften.

Som område blir mission allt tydligare och mer aktuellt ju fler år som går efter statskyrkans upphörande, och det sedan lång tid pågående medlemstappet som för kyrkan ned mot 50%-igt medlemskap hos befolkningen.

Guds kärlek omfattar hela skapelsen ("så älskade Gud världen"), kyrkans mission är därför också att delta i Guds omsorg om jorden. Att värna skapelsen är en del av efterföljelsen av Kristus.

Håbo pastorat vill låta skapelseansvaret genomsyra både gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Det är en del av kristen tro att världen är Guds, och att vi människor är satta att vårda den.

Prioriterade områden för Håbo pastorat

Därför prioriterar Håbo pastorat särskilt de följande områdena under denna församlingsinstruktions giltighetstid, med strategisk riktning. De strategiska inriktningarna gäller under församlingsinstruktionens giltighetstid, men kommer under respektive fokusår budgeteras och planeras med extra resurser. De specifika årtalen för fokusåren beslutas i och med att budget beslutas för respektive år.

Barn och ungdom (2026)

- Erbjud flexibla, tidseffektiva aktiviteter för barnfamiljer.
- Fortsätt bygga relationer med skolor och utveckla samverkan kring värdegrund och livsfrågor.
- Skapa korta, andligt relevanta innehåll som kan spridas digitalt till barn och ungdomar i hemmiljö.

Ideella medarbetare (2027)

- Stärka utbildningen kring och identiteten som ideell medarbetare.
- Erbjud regelbunden handledning och uppskattning av ideella – bygg en kultur av förtroende och delaktighet.
- Utveckla tydliga uppdrag och informationsmaterial för olika typer av frivilliginsatser.

Kommunikation (2028)

- Stärk pastoratets digitala närvaro genom riktad annonsering i sociala medier, korta videoklipp och personliga berättelser.
- Utveckla ett förstärkt kommunikationskoncept för nyinflyttade, inklusive välkomstpaket och personliga möten.
- Synliggör verksamhetens bredd och djup genom storytelling i tryckt och digitalt material.
- Kommunikation som mission?

Diakoni (2029)

- Utveckla riktade insatser för ensamhushåll.
- Följ befolkningsutvecklingen lokalt och vidareutveckla diakonalt stöd där kommunen inte räcker till, kan vara kring psykisk ohälsa, stress eller föräldraskap.
- Arbeta förebyggande genom närvaro i skolor, nätverk och föreningsliv.

Obligatoriska uppgifter

Behov av ytterligare språk för att fullgöra den grundläggande uppgiften

Då Håbo kommun tillhör ett finskt förvaltningsområde tydliggör det vikten av att pastoratet bedriver verksamhet och gudstjänstliv på finska.

Barnperspektivet

Barnperspektivet har varit närvarande i framtagandet av församlingsinstruktionen, genom medverkan från barn- och ungdomsarbetslaget samt konfirmandmedarbetare kring församlingsinstruktionens riktning och fokus. Men barnen har också inkluderats i tankearbetet kring det pastorala programmens utformning, åldersgrupper omnämns inte specifikt men inkluderas.

Gudstjänstliv

I Håbo pastorat firas huvudgudstjänst i minst en kyrka varje söndag och helgdag under kyrkoåret, i enlighet med kyrkoordningen.

Pastoratet firar med regelbundenhet gudstjänst med de frikyrkor som finns i området och är anslutna till Håbo kristna råd.

Alla pastoratets konserter som ordnas ramas alltid in med en andakt.

Nattvardsfirande

Håbo pastorat firar nattvard varje söndag, alltid vid minst en gudstjänst men ofta vid tre eller fyra. Utöver mässfirande på söndagar firas veckomässor.

Konfirmandhandlingsplan

Pastoratet har en konfirmandhandlingsplan som revideras varje år och som godkänns av kyrkoherden och blir en grund till verksamhetsplaneringen.

Telefonsjälavården

Håbo pastorat ingår i den av Uppsala stifts stiftskansli organiserade telefonsjälavården.

Ansvarsfördelning mellan pastorat och församling

Pastoratet driver inom många områden ett gemensamt arbete t.ex. konfirmandarbete, unga ledare, diakonigrupp och sorgegrupper. Dessa är huvudsakligen förlagda till Kyrkcentrum. Barn- och ungdomsarbete sker framför allt i Kalmar-Yttergrans och i Skoklosters församlingar, beroende på underlag och resurser även på fler platser. Kyrkliga handlingar är ett gemensamt ansvar och förläggs i första hand till den församling och kyrka som önskas av dopfamiljer, vigselpar, konfirmander eller anhöriga vid begravningar. Ett bemanningsschema upprättas för att tillgodose kyrkliga handlingar med vaktmästare, musiker och präst.

Prästbefattningar

Prästerna är anställda av Håbo pastorat. *Något om församlingspräster.*

Obligatorisk kyrkomusikertjänst

Den obligatoriska kyrkomusikertjänsten är en organisttjänst.

Bålsta 2025-11-XX

Elsuari Rutersten
Ordförande kyrkofullmäktige

David Fredin Silverkors
Kyrkoherde